

Konspekt lekcji: POWSTANIE SEJNEŃSKIE

Przedmiot: Historia

Czas trwania: 45 minut

Grupa docelowa: Uczniowie klas 7 i 8 szkoły podstawowej oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych

Cele lekcji

Cele ogólne:

1. Zwiększenie wiedzy uczniów na temat okoliczności wybuchu powstania sejneńskiego.
2. Ukazanie roli lokalnej społeczności w walce o odzyskanie ziem Suwalszczyzny.
3. Uświadomienie znaczenia powstania sejneńskiego w kontekście polsko-litewskich stosunków po I wojnie światowej.

Cele szczegółowe (uczeń potrafi):

1. Uczeń potrafi opisać tło historyczne i przebieg powstania sejneńskiego.
2. Uczeń potrafi wyjaśnić przyczyny konfliktu polsko-litewskiego na Suwalszczyźnie.
3. Uczeń potrafi analizować skutki powstania dla regionu i Polski.
4. Uczeń wskazuje miejsca związane z powstaniem na mapie.

Materiały dydaktyczne

1. Mapa Suwalszczyzny z oznaczeniem miejsc walk.
2. Prezentacja multimedialna z fotografiami i dokumentami historycznymi.
3. Aplikacja kahoot.

Przebieg lekcji

1. Wprowadzenie

- Krótkie omówienie sytuacji politycznej po 1918 roku.
- Projekcja filmu edukacyjnego „Gra o Niepodległość” autorstwa Instytutu Pamięci Narodowej IPNtvPL, zawierające wprowadzenie w kontekst odzyskania niepodległości przez Polskę w roku 1919.

<https://www.youtube.com/watch?v=M55hKTnUbKk>

2. Kontekst społeczno-polityczny Suwalszczyzny i Sejn po zakończeniu I Wojny Światowej.

Miniwykład.

- Omówienie kontekstu społeczno-politycznego przed wybuchem powstania sejneńskiego. Przeprowadzając mini wykład można skorzystać z tekstu poniżej.

Po zakończeniu I wojny światowej Suwalszczyzna i Sejny znalazły się w centrum konfliktu o przynależność narodową. Region ten, zamieszkały przez Polaków, Litwinów, a także mniejszości żydowskie i rosyjskie, był przedmiotem rywalizacji między odradzającą się Polską a Litwą, która dążyła do odzyskania suwerenności po latach zaborów rosyjskich. Decyzje międzynarodowe, w tym postanowienia traktatu wersalskiego, nie przyniosły jednoznacznego rozwiązania w sprawie granic na tym obszarze. Litwa, wspierana przez Niemców, starała się utrzymać kontrolę nad Sejneńszczyzną i Suwalszczyzną, wykorzystując chaos powojenny i słabość polskich struktur państwowych w początkowej fazie ich odbudowy. Konflikt zaostrzyła obecność niemieckiej administracji w regionie, która – formalnie będąc w fazie wycofywania – manipulowała sytuacją na korzyść Litwy. Polska, świadoma strategicznego znaczenia regionu, podjęła działania mające na celu umocnienie swojej pozycji. W lutym 1919 roku utworzono Tymczasową Radę Obywatelską Okręgu Suwalskiego, która zaczęła organizować lokalną administrację i siły zbrojne. Latem tego samego roku, mimo międzynarodowego nacisku, Litwa nie zamierzała oddać Sejneńszczyzny. Przy wsparciu Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) rozpoczęto przygotowania do zbrojnego wystąpienia. Powstanie sejneńskie, które wybuchło 23 sierpnia 1919 roku, było wyrazem determinacji miejscowej ludności w walce o przynależność do odrodzonej Polski. Wsparcie udzielone przez regularne oddziały Wojska Polskiego, w tym 41 Suwalski Pułk Piechoty, umożliwiło szybkie wyzwolenie Sejn i okolicznych terenów. Konflikt ten, choć krótki, pozostawił trwały ślad w stosunkach polsko-litewskich, wzmacniając polską kontrolę nad regionem, ale jednocześnie rodząc napięcia, które utrzymywały się przez kolejne lata. Powstanie stało się symbolem lokalnego patriotyzmu i walki o kształt granic odradzającej się Polski.

3. Przebieg powstania sejneńskiego:

- Projekcja filmu edukacyjnego na temat powstania sejneńskiego. Każdy z uczniów oglądając film wypisuje informacje dotyczące powstania sejneńskiego. Film dostępny jest pod poniższym linkiem:
https://www.youtube.com/watch?v=rwH1ld9ax_w
- Weryfikacja zdobytych informacji. Zadaje się uczniom następujące pytania:
  - Kiedy wybuchło powstanie sejneńskie? (23 sierpnia 1919 r.)
  - Ile trwało powstanie sejneńskie? (5 dni, do 28 sierpnia 1919 r.)
  - Z kim walczyli Polacy podczas powstania sejneńskiego? (z Litwinami)
  - Członkowie jakiej organizacji zbrojnej rozpoczęli powstanie? (Polskiej Organizacji Wojskowej)
  - Jaka jednostka wojskowa brała udział w powstaniu? (41. Suwalski Pułk Piechoty)
  - Kto dowodził w powstaniu sejneńskim? (podporucznik Wacław Różga-Zawadzki)
  - Ilu powstańców zginęło w powstaniu? (37)
  - Jaka znana postać przyjechała do Sejn 3 września 1919 r.? (Józef Piłsudski)

- Praca z mapą. Za pomocą projektora lub tablicy interaktywnej pokaż uczniom mapę działań zbrojnych podczas powstania sejneńskiego. Mapa znajduje się poniżej:
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/24/Powstanie_Sejneńskie.jpg
- Wskazany przez nauczyciela uczeń lub uczniowie wskazują na mapie następujące miejsca:
  - Linia Focha – ustanowiona prawem międzynarodowym linia graniczna Polski i Litwy
  - Sejny
  - Miejsce koncentracji polskich oddziałów powstańczych przed rozpoczęciem walk
  - Rajdy na litewskie posterunki przed rozpoczęciem głównych walk
  - Kierunek polskiej szarży na Sejny 25 sierpnia 1919 r.
  - Kierunek litewskiego ataku na Sejny 25 sierpnia 1919 r.

4. Znaczenie powstania sejneńskiego i podsumowanie lekcji

- Należy podsumować znaczenie powstania sejneńskiego dla społeczności lokalnej oraz Polski. Można skorzystać z tekstu poniżej

Powstanie sejneńskie, które wybuchło 23 sierpnia 1919 roku, miało kluczowe znaczenie zarówno dla regionu Suwalszczyzny, jak i dla całej odradzającej się Polski. Było wyrazem lokalnej determinacji w walce o przynależność narodową terenów zamieszkałych w większości przez Polaków, a będących przedmiotem sporu z Litwą. Dla regionu powstanie oznaczało przede wszystkim wzmocnienie polskiej administracji oraz przywrócenie porządku po okresie niemieckiej okupacji. Sukces militarny, wsparty przez Polską Organizację Wojskową (POW) oraz oddziały Wojska Polskiego, pozwolił na ostateczne włączenie Sejn i okolicznych terenów do Polski. Powstanie sejneńskie zapoczątkowało proces stabilizacji granic i umożliwiło miejscowej ludności powrót do normalności. Na poziomie ogólnokrajowym wydarzenie to miało istotne znaczenie polityczne i symboliczne. Ukazało determinację polskiego społeczeństwa w obronie swoich granic i interesów narodowych. Sukces powstania wzmocnił pozycję Polski na arenie międzynarodowej, pokazując, że odrodzona Rzeczpospolita jest gotowa bronić swojej integralności terytorialnej. Powstanie sejneńskie było także pierwszym krokiem w budowie relacji polsko-litewskich, choć konflikt ten pozostawił trwałe napięcia. Stanowiło jednak dowód na to, że lokalna inicjatywa i patriotyzm mogą przyczynić się do realizacji celów państwowych.

- Podsumowanie zdobytej wiedzy z wykorzystaniem aplikacji Kahoot!
<https://create.kahoot.it/share/rola-i-znaczenie-koszar-suwalskich-w-historii-oreza-polskiego/bede2716-5931-48b7-ad99-bd80e13ae74b>